

Integrale telling standganzen Zuid-Holland 2023

Faunabeheereenheid
Zuid-Holland

Progress

Ecologie en Vormgeving

Projectnummer 20230903
Datum 06 december 2023
Auteur dr. ir. B. van der Hee

Paraaf

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd. Afbeeldingen in het document zijn auteursrechtelijk verbonden met Progress Ecologie en vormgeving.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd in overeenstemming met de toepasselijke en van kracht zijnde wetenschappelijke onderzoeksmethodieken. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit het registratiesysteem van de opdrachtgever (Dora) en mogen niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar worden gemaakt. Progress Ecologie en vormgeving accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Progress Ecologie en vormgeving uitgevoerde onderzoek neemt. Progress Ecologie en vormgeving is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Progress Ecologie en vormgeving; opdrachtgever vrijwaart Progress Ecologie en vormgeving voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Colofon

Van der Hee, B. (2023) Telrapportage ganzen Zuid-Holland 2023

In opdracht van:

Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Postbus 85881

2508 CN Den Haag

Uitgevoerd door:

Progress Ecologie en Vormgeving

Wageningen, Nederland

grinsven@progressecologie.nl

Afbeeldingen:

Progress Ecologie en Vormgeving

Progress
Ecologie en Vormgeving

INHOUD

INHOUD	3
SAMENVATTING	5
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding en achtergrond	7
1.2 Gegevensbronnen	7
1.3 Juli-telling	7
1.4 Teldatum en tijdstip	8
1.5 Soorten	8
1.6 Telsectoren	9
1.7 Regiogroepen en aandachtzone Schiphol	10
2. Methode	12
2.1 Aanpak	12
3. Resultaten	14
3.1 Algemeen	14
3.2 Aantal waarnemingen	14
3.3 Regiogroepen en aandachtzone Schiphol	15
3.4 Aantalsontwikkeling	16
3.5 Aantallen getelde ganzen, trends en verspreiding individuele WBE's	18
4. Discussie	27
4.1 Aanbevelingen	27
Literatuur	28
Bijlagen	29

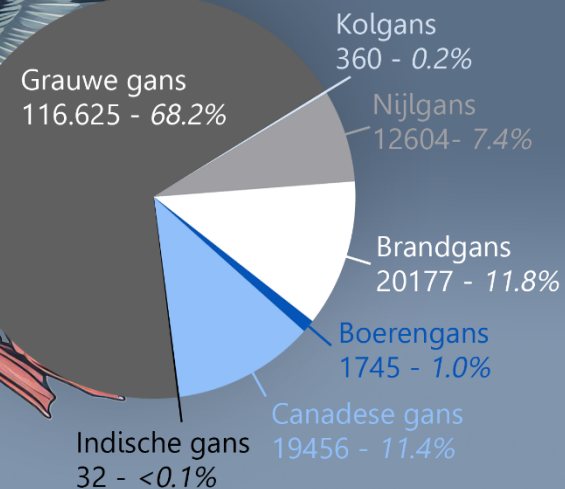
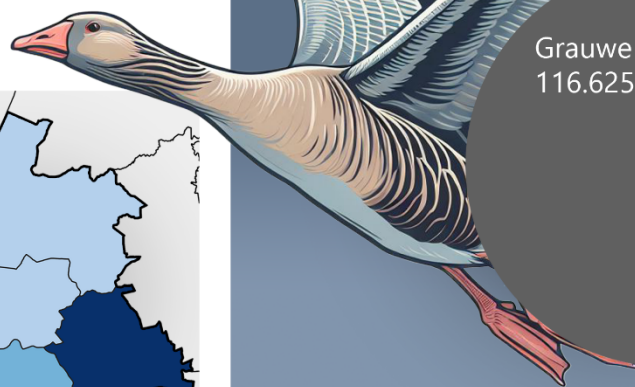
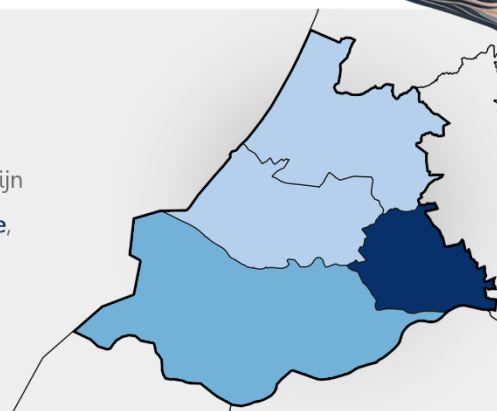

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Ganzen telling 2023

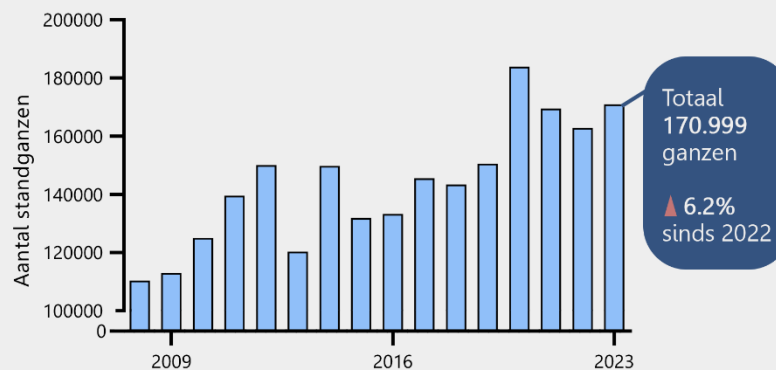
Verspreiding

De hoogste dichtheid ganzen zijn waargenomen in de **Veenweide**, en de hoogste aantallen in de **Noordelijke Delta**

Progress
Ecologie en Vormgeving

Aantalsontwikkeling

De tellers

451 tellers
samen 892 uur geteld
in 192 telsectoren
92% dekking oppervlakte
totaal 300.414 ha geteld

SAMENVATTING

Tijdens de juli-telling van 2023 zijn de standganzen¹ van Zuid-Holland geteld hierbij zijn 192 van de 216 telsectoren geteld, wat overeenkomt met ongeveer 92% van de totale oppervlakte. In totaal zijn er 170.999 ganzen waargenomen. Grauwe ganzen hadden het grootste aandeel in het totale aantal waargenomen ganzen (68,2%; Tabel 2). Andere veelvoorkomende ganzensoorten zijn de Canadese gans (11,4%) en de brandgans (11,7%). De WBE Hoekse Waard heeft met ruim 36.474 waargenomen standganzen de meeste ganzen geteld (*Supplementaire data 1*).

Vanaf 2022 zijn de telsectoren van de juli-telling opnieuw vastgelegd, wat het aantal telsectoren heeft vergroot van 176 naar 216. Van de 176 telsectoren zijn er 36 gelijk gebleven, deze vormen samen een statistisch voldoende representatieve subset om een betrouwbare trendanalyse uit te voeren. Hierdoor ontstaat er ondanks de vernieuwde telsectoren geen trendbreuk. Uit de trendanalyse van de subset over de periode van 2016-2023 blijkt dat de populatie van standganzen nog mild toeneemt. Waar in 2022 deze toename grotendeels werd beïnvloed door het hoge aantal waarnemingen in 2020, is er nu een duidelijke, significante trendlijn zichtbaar met een stabiele groei van de provinciale standganzenpopulatie. De juli-telling geeft aan dat de sterke groei van de standganzenpopulatie sinds ongeveer 2012 is afgeremd, maar nog steeds actueel is.

In 2023 is het hoogste aantal grauwe ganzen waargenomen sinds het begin van de tellingen in 2007, wat suggereert dat de eerdere rem op de groei die merkbaar was sinds 2012 nu definitief niet verder doorzet. Er is sprake van een jaarlijkse milde toename van de grauwe ganzenpopulatie. Hoewel ook bij de Canadese gans een milde toename wordt vastgesteld sinds 2016, is er een lichte afname te zien in de periode 2021-2023. De komende jaren zullen bepalen of deze afname voortzet. De boerengans vertoont sinds 2007 een neerwaartse trend, hoewel de populatie sinds 2016 relatief stabiel is gebleven. Recentelijk, vanaf 2021, lijkt echter de eerder waargenomen daling van vóór 2016 weer door te zetten. De overige ganzensoorten laten tussen 2016-2023 een stabiele populatie zien (Tabel 1).

¹ Standganzen zijn ganzen die in Nederland broeden en hun jaarcyclus (vrijwel) volledig in of nabij Nederlandse broedgebieden voltooien.

Tabel 1: Overzicht aantal waarnemingen 2023 en populatietrend van de subset (36 ongewijzigde telsectoren, 2016-2023). Weergegeven per soort

Soort	Aantallen 2023	Trend
Brandgans	20.177	Stabiel
Canadese Gans	1.745	Milde toename
Boerengans	19.456	Milde daling
Grauwe Gans	116.625	Milde toename
Indische gans	32	Stabiel
Kolgans	360	Stabiel
Nijlgans	12.604	Stabiel
Standganzen totaal	170.999	Milde toename

In WBE Ade, De Aarlanden, Delfland, Duin- en Bollenstreek, en Krimpenerwaard is sinds 2016 een matige toename van standganzen (Figuur 5; $P < 0.05$). Hoeksche Waard en Putten vertonen ook een toenemende trend, maar nog niet significant. De WBE Eiland IJsselmonde is de enige met een significante afname sinds 2016. De grauwe gans bepaalt de trend omdat deze verreweg de meest waargenomen ganzensoort is. Het totale aantal waargenomen ganzen is in 2023 met 6,2% gestegen ten opzichte van 2022. Deze toename is vooral merkbaar in de regio's Noordelijke Delta en Delfland en Schieland, met respectievelijk een stijging van 14,1% en 26,9%. Vooral de sterke groei van 58% in het aantal waargenomen grauwe ganzen in de regio Delfland en Schieland valt op en compenseert de afnemende aantallen grauwe ganzen in andere regio's. Binnen de aandachtszone Schiphol bevinden zich verschillende WBE's en telsectoren waarin de soortverdeling vergelijkbaar is met de rest van de provincie. Interessant is de toename van het aantal brandganzen, mogelijk beïnvloed door het wegvallen van populatiebeheer in de provincie Noord-Holland. De stijging van het aantal grauwe ganzen is ook opvallend.

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

In de afgelopen eeuw hebben populaties van ganzen in het noordelijk halfmond een aanzienlijke groei laten zien, als gevolg van beschermende maatregelen, toenemende voedselmogelijkheden in landbouwgebieden en mogelijk recente invloeden van klimaatverandering. De uitdaging is om een beheeraanpak te vinden die conflicten vermindert, terwijl grote grazende vogelsoorten in een gunstige staat van instandhouding behouden blijven. De populatie van standganzen in de provincie Zuid-Holland vertoont sinds 1990 aanzienlijke groei, wat aanzienlijke schade heeft veroorzaakt, met name in de landbouwsector (Voslamber, et. al, 2010). Specifiek zijn de populaties van de grauwe gans, brandgans en Canadese gans opmerkelijk toegenomen en deze groei kan deels worden toegeschreven aan het aantrekkelijke Nederlandse landschap, dat wordt gekenmerkt door uitgestrekte waterrijke gebieden en nabijgelegen voedselrijke gebieden (Voslamber, et al., 2010). Daarnaast hebben verbeteringen in de voedselkwaliteit binnen de intensieve landbouw en beperkingen op het gebied van de jacht bijgedragen aan de groei van deze ganzenpopulaties (Buij en Koffijberg, 2019; Voslamber, et al., 2010).

In 2022 is circa €4 miljoen uitgekeerd aan getroffen boeren in Zuid-Holland als compensatie voor schade door ganzen (BIJ12, 2022a). Om de escalerende conflicten tussen de landbouw en standganzen aan te pakken, worden strategieën overwogen op zowel regionaal als lokaal niveau, gericht op het beschermen van gevoelige gewassen, het minimaliseren van conflicten tussen boeren en ganzen, en het stroomlijnen van compensatieregelingen (BIJ12, 2022b). Op een breder niveau wordt actief populatiebeheer overwogen langs aangewezen vliegroutes (Anon, 2020), waarbij monitoring van de populatie en actieve reductiemaatregelen worden toegepast voor soorten die een risico vormen voor de vliegveiligheid (Madsen et al., 2012, 2017).

1.2 Gegevensbronnen

Voor de data-analyse is gebruik gemaakt van telgegevens van de juli-telling zoals ingevoerd in het registratiesysteem Dora.

1.3 Juli-telling

Om de (stand)populatie ganzen te monitoren worden in de provincie Zuid-Holland sinds 2007 provincie-dekkende tellingen uitgevoerd. De juli-telling vindt plaats op de derde zaterdag van juli. Deze telling wordt uitgevoerd op telsector- niveau.

De FBE Zuid-Holland coördineert en valideert de tellingen. Het merendeel van het (tel)werk is verricht door de wildbeheereenheden (hierna: WBE's). Ondersteuning wordt verleend door de terreinbeherende organisaties (hierna: TBO's), het recreatieschap, agrariërs, medewerkers van de provincie, agrarische natuurverenigingen en particuliere terreineigenaren. De juli-telling wordt uitgevoerd in overeenstemming met het landelijk telprotocol zomerganzen (landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen, 2012), dat gebaseerd is op het protocol dat vanaf 2007 is gebruikt in Zuid-Holland. De resultaten van de telling zijn cruciaal om provinciaal beleid te toetsen en dienen als basis voor de faunabeheerplannen voor de ganzen. Voorliggende rapportage is een uitwerking van de telling die in 2023 is uitgevoerd en heeft tot doel een uitgebreid overzicht te bieden van de populatietrends van standganzen binnen Zuid-Holland, en is in opdracht van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE Zuid-Holland) samengesteld.

1.4 Teldatum en tijdstip

Dit jaar viel volgens protocol de jaarlijkse juli-telling op 15 juli. Rond deze tijd zijn trekganzen terug naar hun broedgebieden, waardoor alleen de standganzenpopulatie wordt geteld. De telling werd uitgevoerd tussen 06:30 en 17:00 en in de praktijk blijkt dat ruim 82% van de telsectoren wordt geteld tussen 9:00 en 14:00. Dit is essentieel, omdat de ganzen zich dan op vaste pleisterplaatsen concentreren en daar langere tijd aanwezig zijn. Tellingen voor of na dit tijdstip zijn onwenselijk omdat ganzen met name in de vroege ochtend en de namiddag/avond foerageren en er dan meerdere vliegbewegingen plaatsvinden. Door rekening te houden met dit gedrag, wordt het risico op dubbeltellingen verlaagd.

1.5 Soorten

Tijdens de juli-telling wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende soorten:

- Boerengans (soepgans)
- Brandgans
- Canadese gans (geen onderscheid tussen de ondersoorten)
- Grauwe gans
- Indische gans
- Kolgans
- Nijlgans

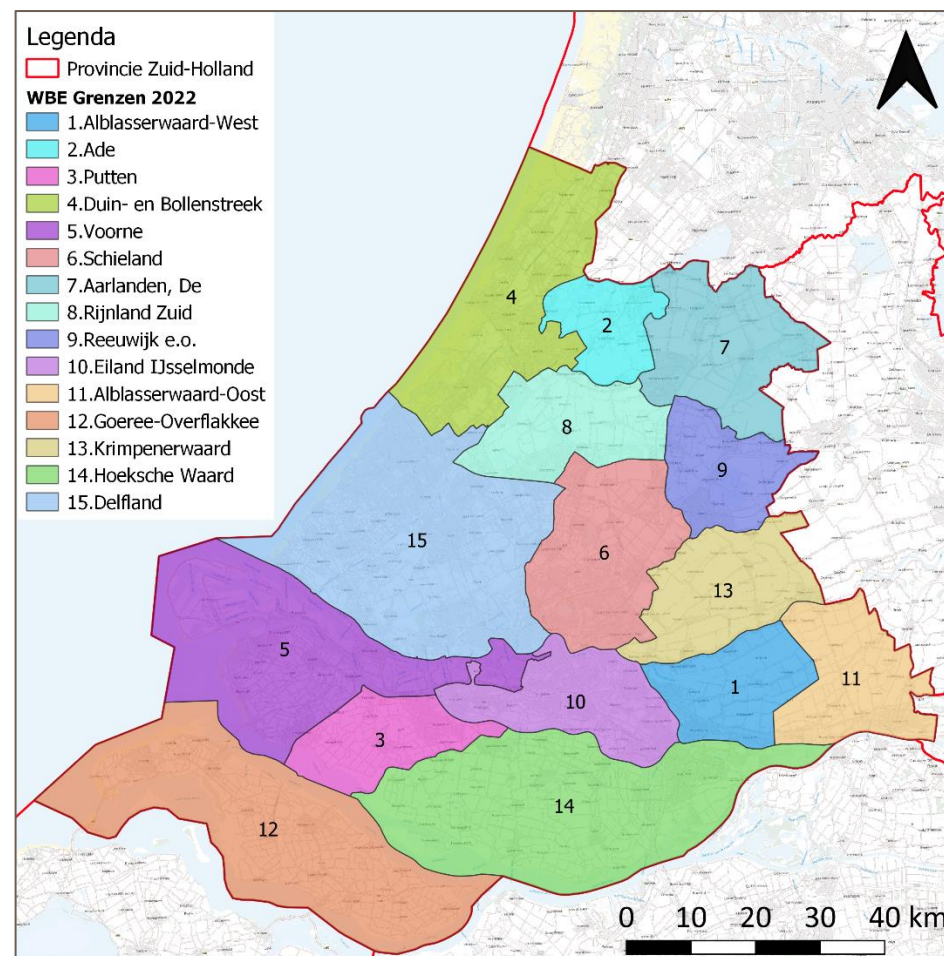
1.6 Telsectoren

Voor de juli-telling zijn alle wildbeheereenheden opgedeeld in telsectoren. De provincie Zuid-Holland kent vijftien wildbeheereenheden (Figuur 1). Deze wildbeheereenheden omvatten verschillende landschappen met de daaraan gerelateerde habitatkenmerken en ruimtelijke inrichting.

Vaste telsectoren

In 2022 heeft de FBE Zuid-Holland in nauwe samenwerking met de wildbeheereenheden verschillende verbeteringen doorgevoerd om de jaarlijkse tellingen, met inbegrip van de juli-telling, te optimaliseren. Een van deze verbeteringen behelsde het vastleggen en actueel houden van de telsectoren.

Het gebruik van de nu 216 vaste telsectoren maakt het mogelijk om ontbrekende tellingen bij te schatten, wat de continuïteit van de telling en de betrouwbaarheid van de trendlijn aanzienlijk verhoogt. Door in te zetten op gestandaardiseerde monitoring is het mogelijk om de effecten van genomen maatregelen adequaat in kaart te brengen en toekomstige ontwikkelingen te voorspellen. Hierdoor kan er passend beleid worden geformuleerd en geïmplementeerd. De aanpassingen van 2022 hebben geleid tot een aanzienlijke verbetering van de kwaliteit van de telgegevens in vergelijking met enkele jaren geleden.

Figuur 1: werkgebied van de vijftien wildbeheereenheden. Bron: FBE Zuid-Holland

1.7 Regiogroepen en aandachtszone Schiphol

Wildbeheereenheden (hierna: WBE's) voeren de door de FBE vastgestelde faunabeheerplannen uit. Ter ondersteuning van de WBE's heeft de FBE Zuid-Holland voor omvangrijke kwesties, zoals het beheer van ganzen, besloten om een regionale benadering te hanteren (Figuur 2). Deze regionale aanpak resulteert in meer maatwerk en efficiëntie bij het uitvoeren van taken op lokaal niveau. De keuze voor een regionale aanpak is ingegeven door de wens om beter te kunnen inspelen op de specifieke behoeften en omstandigheden in elke regio.

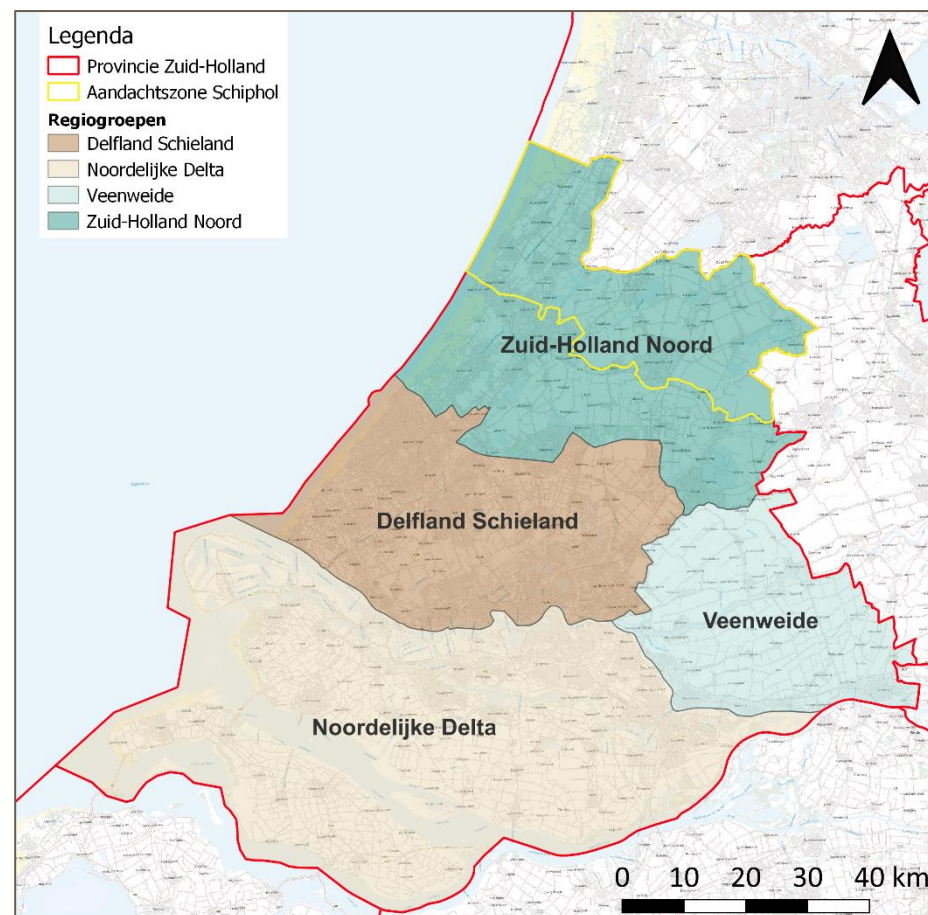
Regiogroepen

In Zuid-Holland zijn er vier regiogroepen waarin de plaatselijke beheerders en grondgebruikers afspraken maken over de uitvoering en samenwerken om de problemen beheersbaar te maken. In deze groepen zijn WBE's, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, het Zuid-Hollands Landschap, LTO Noord, Rotterdam-The Hague Airport, waterschappen, Rijkswaterstaat en gemeenten vertegenwoordigd.

Aandachtszone Schiphol

Door de aanwezigheid van ganzen op de aanliegroutes van het internationale vliegveld Schiphol ontstaan er aanvaringsrisico's met vliegtuigen. In 2010 is de Nederlandse Regiegroep Vogelaanvaringen (NRV) gestart met een aanpak om het risico op vogelaanvaringen te verminderen. Dit is uitgewerkt in het convenant² 'Reduceren Risico Vogelaanvaringen Schiphol' (Anon, 2020). Binnen dit convenant is de maatregel populatiebeheer opgenomen, met als doel het verminderen van het aantal ganzen rondom de luchthaven Schiphol. De aandachtszone Schiphol valt als onderdeel van de 20km-zone gelegen in Zuid-Holland onder dit beleid.

² De convenanten zijn afgesloten tussen de Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV), Schiphol Nederland BV, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Het College van Burgemeester en

Figuur 2: De verschillende regio's van Zuid-Holland aangewezen ten behoeve van de uitvoering van de faunabeheerplannen ganzen. Weergegeven zijn de vier regiogroepen en de aandachtszone Schiphol. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Wethouders van de Gemeente Haarlemmermeer, de Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Methode

2. Methode

2.1 Aanpak

Om de resultaten in context weer te geven is een trendanalyse uitgevoerd over een subset van telsectoren die ongewijzigd zijn sinds 2012. Aanvullend zijn ook trendanalyses uitgevoerd op WBE-niveau. Deze trendanalyses zijn minder betrouwbaar dan de trendanalyse van de subset doordat deze minder data bevatten. De dataset voor het jaar 2023 is geografisch weergegeven op basis van dichtheid op WBE-niveau en is berekend door de totale aantallen getelde ganzen te relateren aan het getelde oppervlak.

Subset

Vanaf 2022 zijn de telsectoren van de juli-telling vastgelegd. Het aantal telsectoren is hiermee toegenomen van 176 naar 216 stuks. Van de 176 telsectoren zijn 36 telsectoren gelijk gebleven. Deze 36 telsectoren (hierna: subset) vormen gezamenlijk c.a. 16,8% van de totale gemonitorde oppervlakte van Zuid-Holland, verdeeld over negen van de vijftien WBE's. In hoeverre deze subset representatief is voor Zuid-Holland is statistisch getoetst. Wanneer in de periode 2016-2021 het verloop van de populatie-index van de subset wordt vergeleken met die van de complete dataset, blijkt dat de subset voldoende representatief is (83% correlatie, *supplementaire data 3*). In deze rapportage is er daarom voor gekozen om de populatietrend van de subset te tonen om zo een trendbreuk te voorkomen. Dit is een tijdelijke methode tot er voldoende jaren aan monitoringsdata is om een trendanalyse met de volledige dataset weer te geven. De overige resultaten worden weergegeven met de complete dataset.

Statistische analyses

Analyses werden uitgevoerd door middel van het statistische programma R in R-Studio. Voor de trendanalyses is gebruik gemaakt van het aanvullende pakket Trends and Indices for Monitoring data (TRIM3). TRIM3 is een pakket ontwikkeld door het CBS om trendanalyses uit te voeren op watervogelpopulaties. De 'trim-functie' in dit pakket is een rekenmodel dat in

staat is ontbrekende waarnemingen in te vullen aan de hand van de bestaande gegevens. Fluctuaties in de tijd, door bijvoorbeeld overobserveren, worden door TRIM gecorrigeerd om ruis te voorkomen. Voor de data is gebruikt gemaakt van model 3, omdat deze niet aanneemt dat er een jaarlijkse toename is, maar gebruik maakt van een jaar-tot-jaar model. De tellingdata is getoetst op trends (regressie) over tijd en of deze een algemene toename laat zien over de gehele periode (significantie, $P < 0.05$). Alle data zijn getoetst op normaliteit (Shapiro-Wilk en Kolmogorov-Smirnov, $P > 0.05$) met behulp van GraphPad Prism software (v. 9.0).

Qgis interactive mapping

De tel-data van 2023 is per ganzensoort op WBE-niveau in dichtheid (aantal ganzen per 100 hectare) geografisch weergegeven. De transformatie naar dichtheden is gedaan om te corrigeren voor de verschillende oppervlaktes van de WBE's. Doordat een WBE bestaat uit meerdere telsectoren is de weergegeven dichtheid niet de meest gedetailleerde weergave van de spreiding maar een middeling van de ganzendichtheden van de verschillende telsectoren.

Provinciale trendontwikkeling

Voor de jaren 2007-2015 één datapunt per jaar gebruikt, waardoor een trendanalyse voor de gehele looptijd 2007-2023 een vertekend beeld geeft. Immers in de periode van 2007-2015 is er geen correctie mogelijk voor ontbrekende waarnemingen of de onderlinge variatie tussen telsectoren. Daarom zijn de telgegevens vanaf 2016 geanalyseerd op telsector niveau. Echter, lagen de telsectoren in deze periode niet vast en dus beperkte dit de betrouwbaarheid. Met het vastleggen van de telsectoren in 2022 geeft de juli-telling een hogere betrouwbaarheid die in staat is te corrigeren voor overige factoren.

Resultaten

3. Resultaten

3.1 Algemeen

Getelde gebieden

Gedurende de juli-telling zijn 192 van de 216 telsectoren geteld. Dit komt overeen met c.a. 92% van de totale oppervlakte, wat een verbetering is ten opzichte van de 91.7% dekking van 2022. De 216 telsectoren hebben een gezamenlijke oppervlakte van 326.537 ha. De provincie is in totaal 340.300 ha groot, de telsectoren zijn provincie dekkend ingedeeld. De c.a. 14.000 ha die niet worden geteld betreffen delen van de Noordzee die zich minimaal 200 meter van de kust van de WBE Goeree-Overvlakke en Voorne bevinden.

Het weer

Het weer op zaterdag 15 juli 2023 was gunstig. Er was weinig bewolking en er is enkel nabij Reeuwijk lichte neerslag gevallen. De gemiddelde temperatuur was 21.0 °C met in de ochtend zon waar later op de dag een koufront voorbijtrok waar lokaal enkele buitjes uit zijn gevallen. In de vooravond was het weer zonnig met een oplopende temperatuur tot 26°C (weer zaterdag 15 Juli 2023).

3.2 Aantal waarnemingen

In 2023 waren vernieuwde telsectoren in gebruik, maar ontbrekende waarnemingen schatten met TRIM3 kan nog niet. Toekomstige bij-schattingen kunnen de aantallen verhogen, maar we verwachten geen significante stijging door de hoge gebiedsdekking.

Totaal aantal

In de provincie Zuid-Holland zijn op 15 juli in totaal 170.999 ganzen waargenomen (Tabel 3). In 2022 waren dit er 161.012. Vergelijkbaar met voorgaande jaren bestond in 2023 het grootste aandeel waargenomen ganzen uit grauwe gans (68.2%). Overige veel voorkomende ganzensoorten zijn de Canadese gans (11,4%) en de brandgans (11,8%). De meeste waarnemingen hebben wederom plaatsgevonden in de WBE Hoekse Waard (36.474 standganzen; *Supplementaire data 1*).

Tabel 3: Totaal aantal waargenomen ganzen (excl. ontbrekende waarnemingen). Weergegeven voor 2023 per ganzensoort incl. het percentage per soort.

Soort	Aantal	Percentage (totaal)
Brandgans	20.177	11.8 %
Boerengans	1.745	1.0 %
Canadese Gans	19.456	11.4 %
Grauwe Gans	116.625	68.2 %
Indische gans	32	<0.1 %
Kolgans	360	0.2 %
Nijlgans	12.604	7.4 %
Zuid-Holland totaal	170.999	100 %

3.3 Regiogroepen en aandachtszone Schiphol

Regiogroepen

Als we inzoomen op de verschillende regio's, valt op dat deze toename voornamelijk plaatsvindt in de regio's Noordelijke Delta en Delfland en Schieland. In deze regiogroepen bedraagt de stijging respectievelijk 14,1% en 26,9%. De overige twee regiogroepen laten een daling zien, waarbij de daling in de regiogroep Veenweide van 13,4% het grootst is (Tabel 5; Supplementaire data 5).

Met name de indrukwekkende stijging van 58% in het aantal waargenomen grauwe ganzen in de regio Delfland en Schieland is bepalend voor de totale toename ten opzichte van 2022, zowel op regionaal als provinciaal niveau. Deze groei compenseert ruimschoots de afnemende aantallen waargenomen grauwe ganzen in de regio's Veenweide en Zuid-Holland Noord (Zie Supplementaire data 4 en 5).

Tabel 5: De WBE's verdeelt over vier regiogroepen en het totaal aantal waargenomen ganzen in 2022 en 2023. Weergegeven per regiogroep.

Regiogroep	WBE	Totaal # ganzen 2022	Totaal # ganzen 2023	Totaal # ha
Zuid-Holland Noord	Duin- en Bollenstreek, Ade, De Aarlanden, Rijnland Zuid, Reeuwijk e.o.	32.813	31.268	ca. 79.000
Delfland Schieland	Delfland, Schieland	21.093	26.761	ca. 64.000
Veenweide	Krimpenerwaard, Alblasserwaard-Oost en West,	33.659	29.162	ca. 43.000
Noordelijke Delta	Goeree-Overflakkee, Putten, Voorne, Hoekse Waard, Eiland IJsselmonde	73.447	83.808	ca. 140.000

Aandachtszone Schiphol

Binnen de aandachtszone Schiphol vallen de WBE's Ade, De Aarlanden, telsectoren 199 t/m 204, en ongeveer 50% van telsectoren 205 en 206 van WBE Duin- en Bollenstreek. Deze laatste twee telsectoren omvatten een groot deel van het stedelijk gebied van Leiden. Alle water- en groenrijke gronden in deze telsectoren bevinden zich binnen de aandachtszone Schiphol, en het is aannemelijk dat het aantal waargenomen ganzen in deze telsectoren zich volledig binnen de aandachtszone Schiphol bevindt. Daarom zijn de resultaten van deze telsectoren volledig meegenomen.

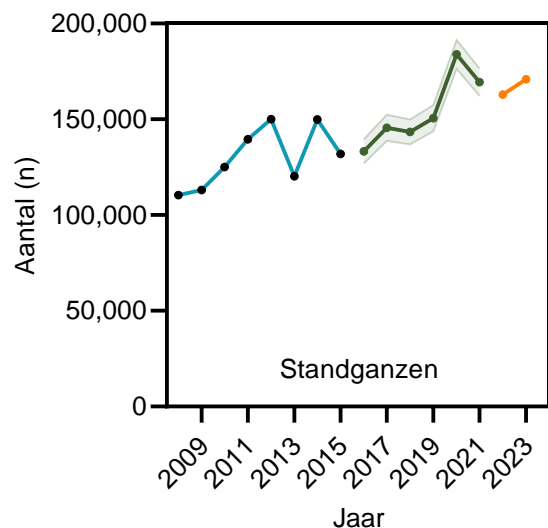
De soortverdeling in de aandachtszone Schiphol is vergelijkbaar met die in de rest van de provincie Zuid-Holland. Opmerkelijk is de toename van het aantal brandganzen, deze toename is mogelijk deels beïnvloed door het wegvallen van populatiebeheer van de brandgans in de provincie Noord-Holland. In absolute aantallen is deze toename gering. De stijging in het aantal grauwe ganzen is een punt van aandacht.

Tabel 6: Totaal aantal waargenomen ganzen in de aandachtszone Schiphol. Weergegeven per jaar en ganzensoort incl. de procentuele toe- of afname.

Soort	# waargenomen 2022	# waargenomen 2023	verschil (%)
Brandgans	247	509	106,1%
Canadese Gans	1.459	1.383	-5,2%
Boerengans	325	208	-36,0%
Grauwe Gans	12.915	14.644	13,4%
Indische gans	12	8	-33,3%
Kolgans	0	4	-
Nijlgans	1.276	1.491	16,8%
Standganzen totaal	16.234	18.247	12,4%

3.4 Aantalsontwikkeling

Standganzen

Figuur 3:
Aantalsontwikkeling van het totale aantal standganzen in de provincie Zuid-Holland.
Blauw zijn de aantalsontwikkelingen op grond van totaal aantal getelde dieren op provincieniveau (2007-2015), groen op grond van telsectorniveau (2016-2021) en oranje op basis van de vernieuwde telsectoren (2022-2023). Bron: FBE-tellingen

In 2023 zijn er ten opzichte van de voorgaande jaren meer ganzen waargenomen, al is de piek van 2020 nog niet gevenaard. De toename in het totale aantal waargenomen ganzen in 2023, in vergelijking met 2022, bedraagt 6,2%, wat net iets hoger is dan de gemiddelde verwachte milde toename die in 2022 was berekend. Uit de trendanalyse van de subset over de periode van 2016-2023 blijkt dat de populatie van standganzen nog steeds mild toeneemt, met een gemiddelde jaarlijkse groei van minder dan 5% (Figuur 3 en Tabel 4). Waar in 2022 deze toename grotendeels werd beïnvloed door het hoge aantal waarnemingen in 2020, is er nu een duidelijke, significante trendlijn zichtbaar met een stabiele groei van de provinciale standganzenpopulatie (Figuur 3 en Tabel 4). Met name de grauwe gans en de Canadese gans laten, zij het mild, beide een significante toename zien ten opzichte van 2012 (Tabel 4). De juli-telling geeft aan dat de sterke groei van de standganzenpopulatie sinds ongeveer 2012 is afgeremd, maar nog steeds actueel is.

Per soort

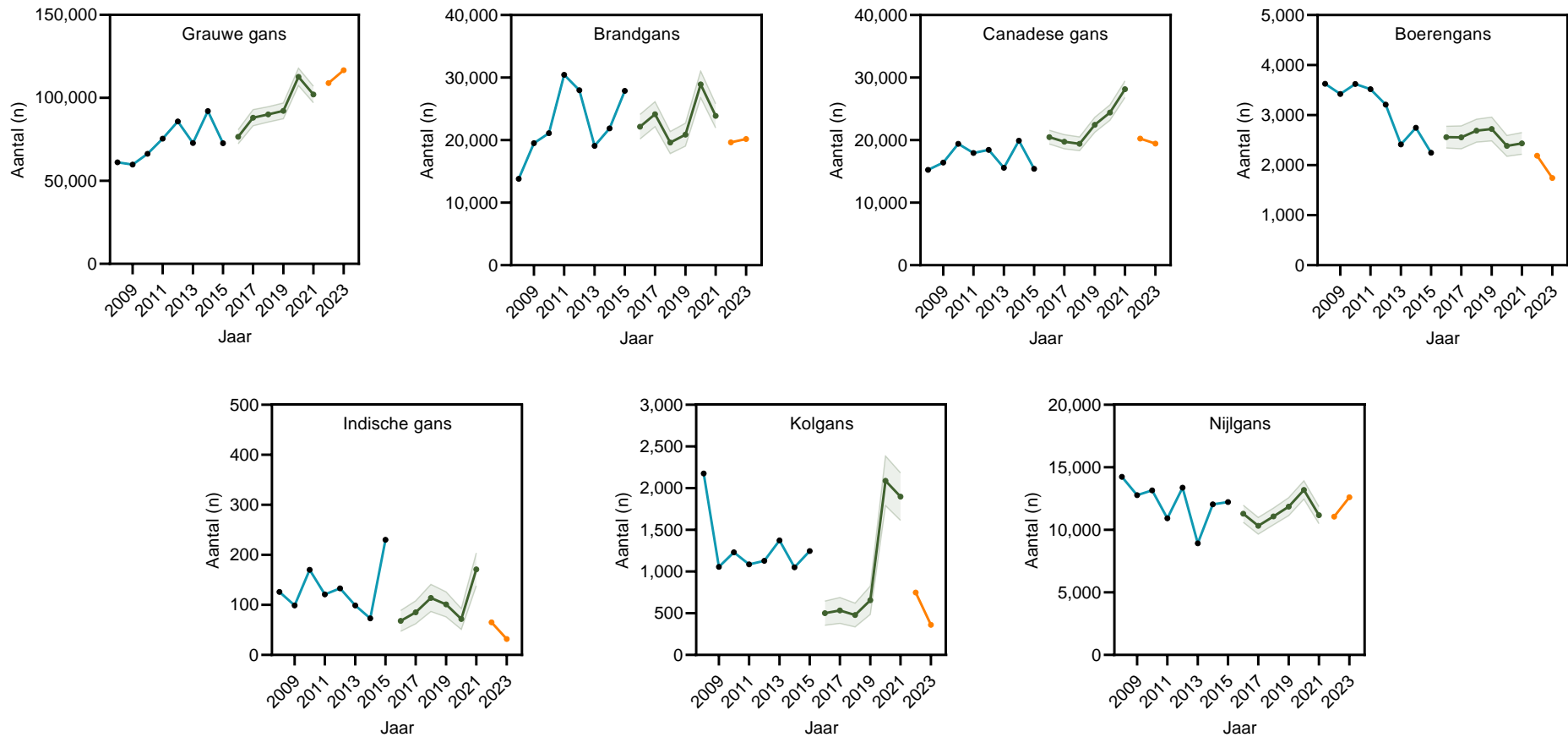
De grauwe gans heeft met een aandeel van ruim 68% van het totale aantal waargenomen standganzen een aanzienlijke invloed op de ontwikkeling van de standganzenpopulatie in Zuid-Holland. In 2023 is het hoogste aantal grauwe ganzen waargenomen sinds het begin van de tellingen, wat suggereert dat de eerdere rem op de groei die merkbaar was sinds 2012 nu definitief niet verder doorzet. Er is sprake van een jaarlijkse milde toename van de grauwe ganzenpopulatie (Figuur 4 en Tabel 4).

Hoewel ook bij de Canadese gans een milde toename wordt vastgesteld sinds 2016 (Tabel 4), is er een lichte afname te zien in de periode 2021-2023 (Figuur 4). De komende jaren zullen bepalen of deze afname voortzet, waardoor gesproken kan worden van een stabiele dan wel dalende populatie. De boerengans vertoont sinds 2007 een neerwaartse trend, hoewel de populatie sinds 2016 relatief stabiel is gebleven. Recentelijk, vanaf 2021, lijkt echter de eerder waargenomen daling van vóór 2016 weer door te zetten (Figuur 4). De overige ganzensoorten laten tussen 2016-2023 een stabiele populatie zien (Tabel 4). De kleine toe- en afnames ten opzichte van 2022 vallen binnen de te verwachten natuurlijke fluctuaties van een populatie (Figuur 4).

Tabel 4: Trendanalyse van de subset (36 ongewijzigde telsectoren) in de periode 2016-2023. Aangegeven patroon van de aantalsontwikkeling over tijd, vorm van patroon, en significantie van de ontwikkeling (wanneer $P < 0.05$)

Soort	Aantalsontwikkeling		P-waarde
Brandgans	Stabiel	Non-lineair	0.333
Canadese Gans	Milde toename	Lineair	0.006
Boerengans	Milde daling	Non-lineair	0.349
Grauwe Gans	Milde toename	Non-lineair	0.009
Indische gans	Stabiel	Lineair	0.229
Kolgans	Stabiel	Lineair	0.314
Nijlgans	Stabiel	Non-lineair	0.448
Standganzen totaal	Milde toename	Non-lineair	0.036

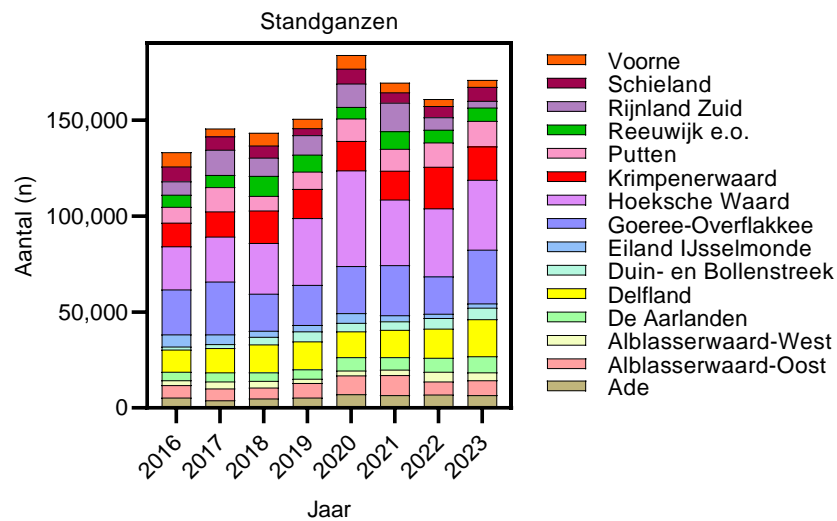
Figuur 4: Aantalsontwikkeling per individuele soort in de provincie Zuid-Holland.

Blauw zijn de aantalsontwikkelingen op grond van totaal aantal getelde dieren op Provincie niveau (2007-2015), Groen is op grond van telsector niveau (2016-2021) en Oranje op basis van de vernieuwde telsectoren (2022-2023). Bron: FBE-tellingen

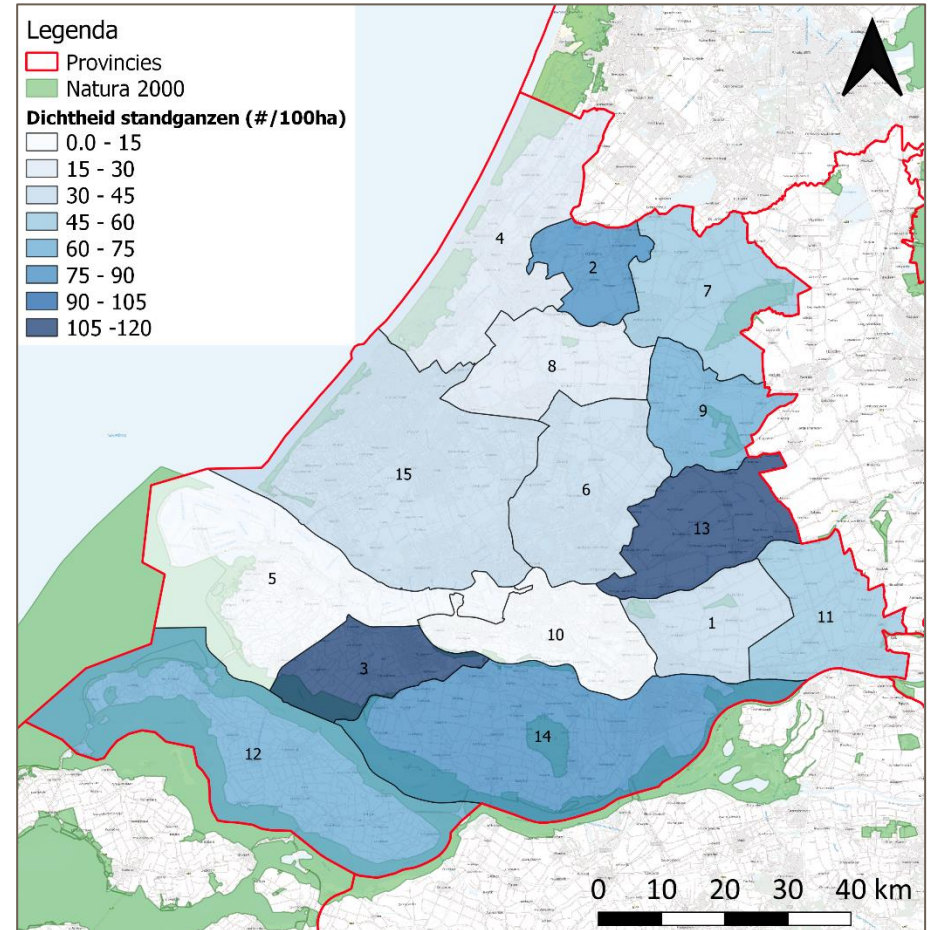
3.5 Aantallen getelde ganzen, trends en verspreiding individuele WBE's

Standganzen

De hoogste aantallen standganzen zijn net als voorgaande jaren in de WBE Hoeksche Waard waargenomen (36.474 ganzen; 86 ganzen/100ha; *Supplementaire data 1*). In de WBE Ade, De Aarlanden, Delfland, Duin- en Bollenstreek en Krimpenerwaard nemen de aantallen standganzen sinds 2016 matig toe (Figuur 5; $P < 0.05$). De WBE's Hoekse waard en Putten laten, hoewel nog niet significant, beiden een toenemende trend zien. Met relatieve zekerheid is te zeggen dat ook deze WBE's sinds 2016 te maken hebben met een milde toename in het aantal standganzen. De WBE Eiland IJsselmonde is de enige WBE die een significante afname in het aantal standganzen kent sinds 2016. De twee WBE's met de hoogste dichtheden zijn gelijk gebleven: Putten (120 ganzen/100ha) en Krimpenerwaard (104 ganzen/100ha). Krimpenerwaard kent recent een daling van 131 ganzen/100ha in 2022 naar 104 ganzen/100ha in 2023 (Figuur 6). Deze daling is echter nog niet voldoende om te spreken van afnemende of stabiele populatie.

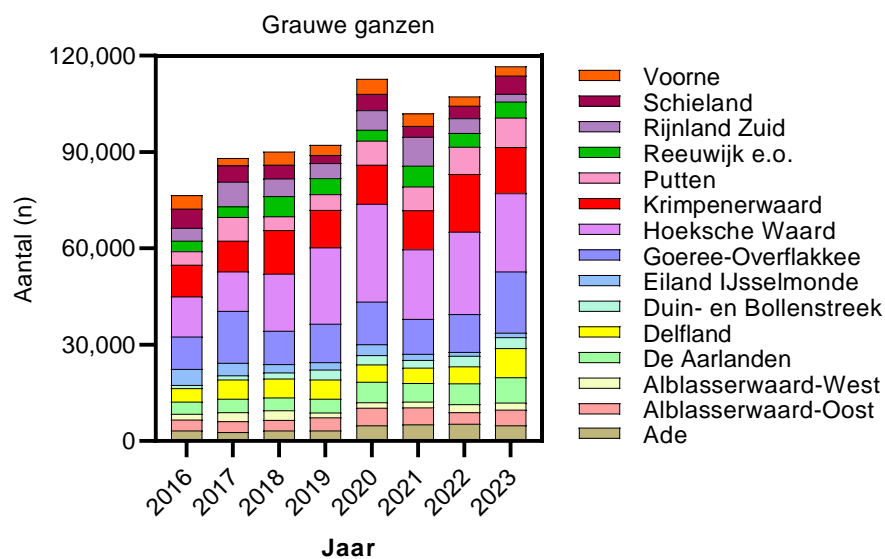
Figuur 5: De totale aantallen waargenomen standganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

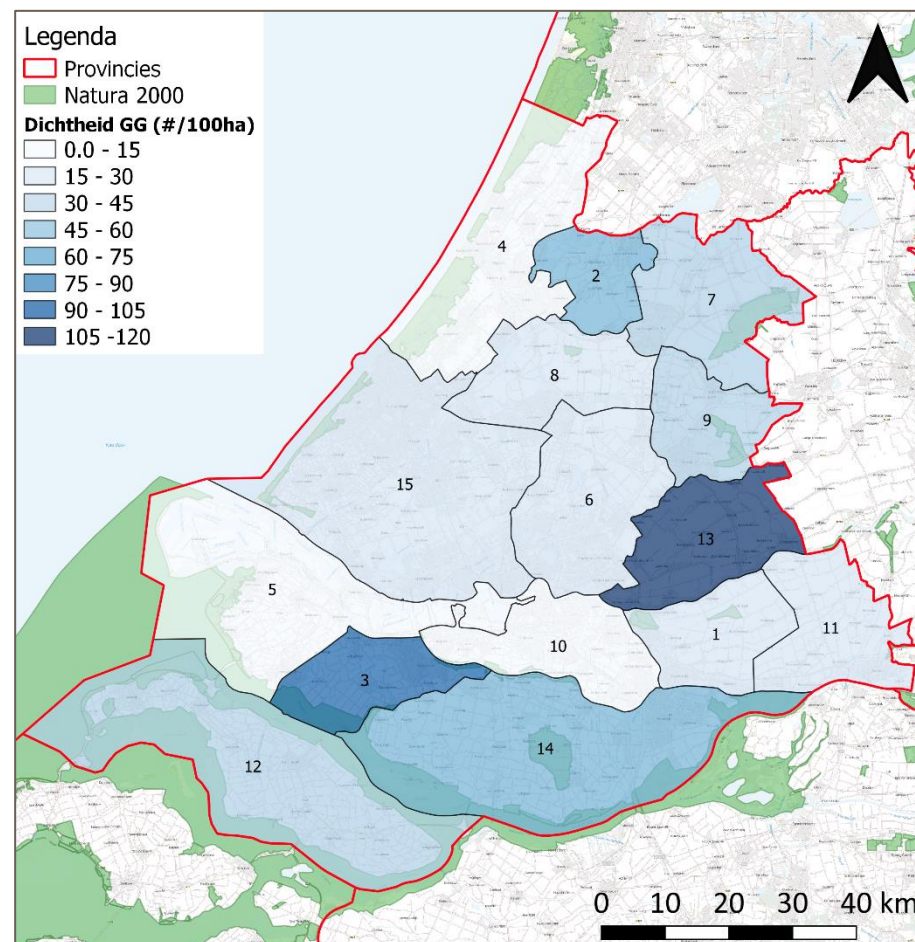
Figuur 6: Verspreidingskaart van de dichtheid standganzen (#/100ha) in 2023, De dichtheden zijn bepaald aan de hand van de totale aantallen per WBE, gedeeld door de oppervlakte van de getelde telsectoren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Grauwe gans

In 2023 zijn er 116.625 grauwe ganzen waargenomen, wat ongeveer 9.372 grauwe ganzen meer is dan in 2022 en 5.773 meer dan in het tot op heden hoogste jaar, 2020. De relatieve dichtheid, gemeten in 2022 op 33GG/100 ha, is gestegen naar 36GG/100ha. Dit ligt nog steeds lager dan de relatieve dichtheid van 2021, die toen 41 GG/100ha bedroeg. Het verschil in dichtheid kan worden verklaard doordat de telsectoren van vóór 2022 een kleiner gebied bestreken en zich voornamelijk concentreerden op de gronden waar de kans op het waarnemen van ganzen het hoogst was. Door nu de hele provincie gebiedsdekkend te bestrijken met telsectoren, worden ook gronden geteld waarop de aanwezigheid van ganzen minder waarschijnlijk is, wat het gemiddelde aantal ganzen per 100 hectare aanzienlijk verlaagt. Dit suggereert dat met het vastleggen van de telsectoren er een realistischer weergave van de werkelijkheid is ontstaan. In de WBE's Ade, De Aarlanden, Duin- en Bollenstreek, Hoeksche Waard, Putten en de Krimpenerwaard is een milde toenemende trend zichtbaar (Figuur 7, Supplementaire data 2). De WBE Eiland IJsselmonde laat een kleine dalende trend zien, wat in lijn ligt met de resultaten van de totale stand ganzenpopulatie.

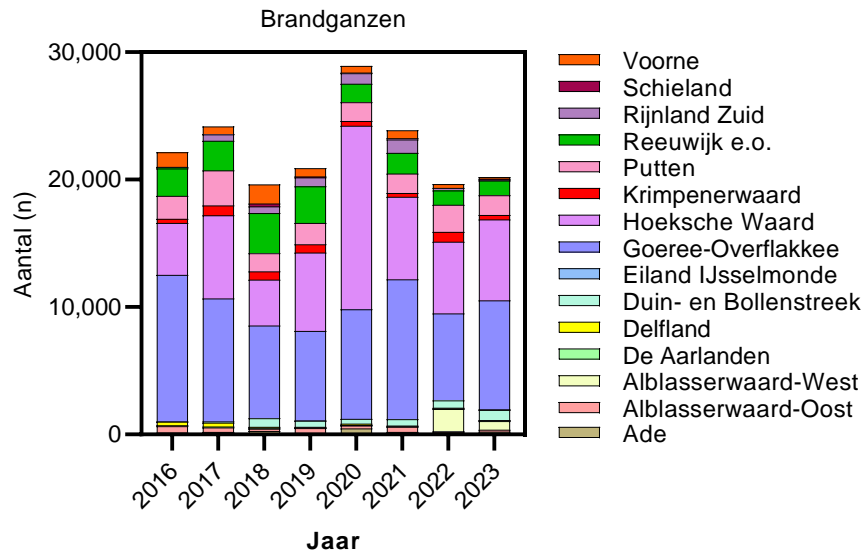
Figuur 7: De aantallen waargenomen grauwe ganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

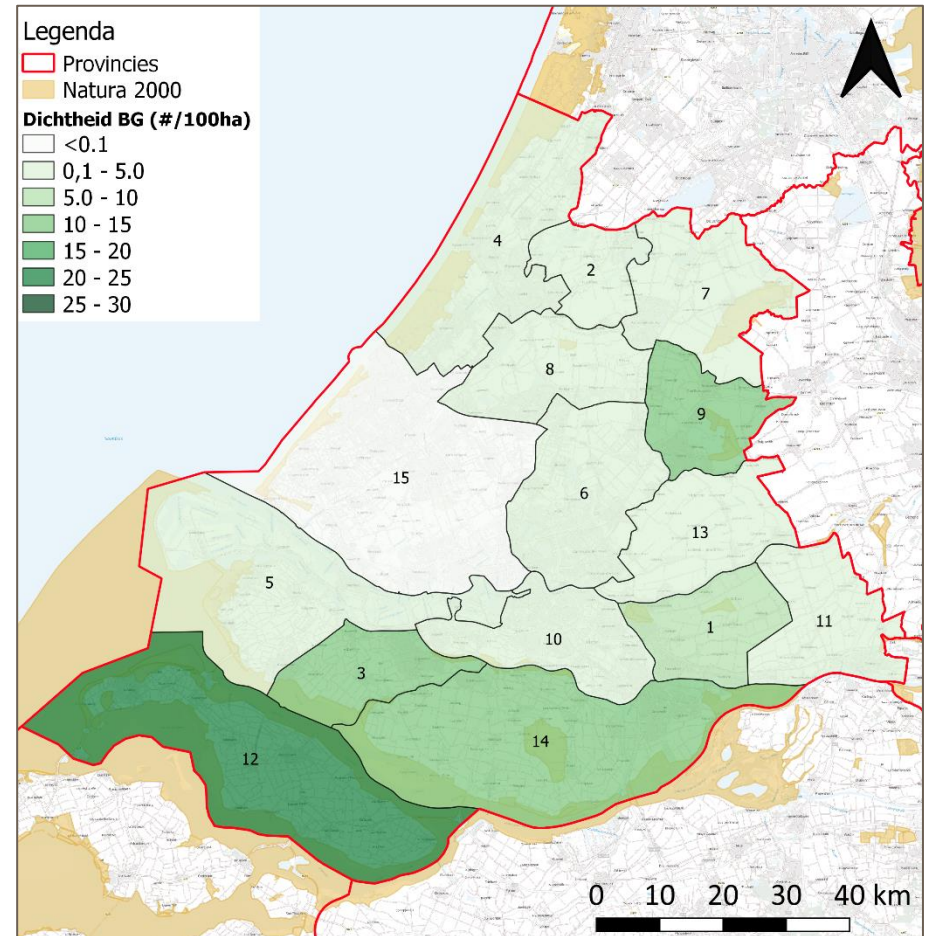
Figuur 8: Verspreidingskaart van de dichtheid grauwe ganzen (#/100 ha) per WBE in 2023.. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Brandgans

Brandganzen worden voornamelijk waargenomen in het zuidelijk deel van de provincie en op de Reeuwijkse Plassen binnen WBE Reeuwijk. WBE Goeree-Overflakkee (8.543 BG; 23BG/100ha) heeft al jarenlang het hoogste aantal waargenomen brandganzen gevolgd door de Hoekse Waard (6.355; 15BG/100ha, *Figuur 9*). De lichte daling die in 2022 werd waargenomen, is in 2023 deels hersteld, maar heeft zeker nog niet het niveau van 2020 bereikt. Sinds 2016 vertoont de brandganzenpopulatie in de provincie Zuid-Holland een stabiele trend. Deze lichte toename ten opzichte van 2022 valt binnen de te verwachten schommelingen van een stabiele populatie (*Figuur 4 en 9*). Op het niveau van de wildbeheereenheden laat alleen WBE Delfland een significante afname zien in het aantal brandganzen. Dit komt voornamelijk doordat de populatie daar al jarenlang tot minder dan 100 individuen is teruggebracht en op dat niveau wordt gehouden. De overige WBE's laten allemaal een stabiele populatietrend zien.

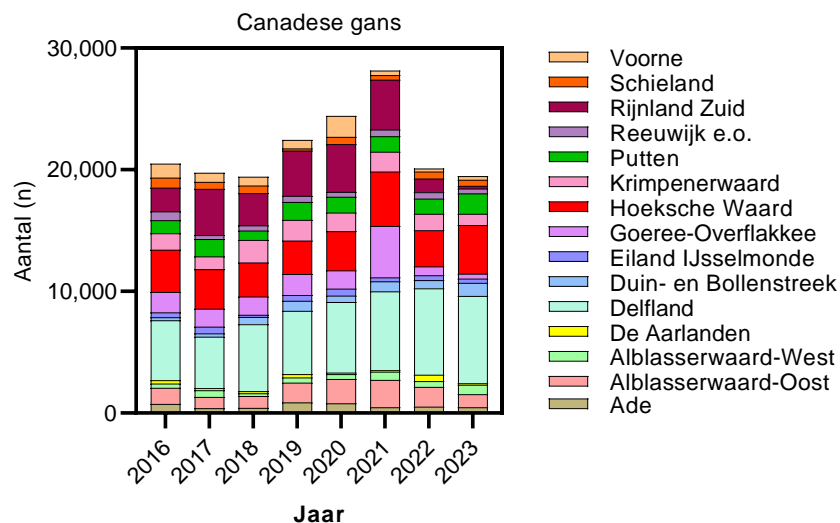
Figuur 9: De aantallen waargenomen brandganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

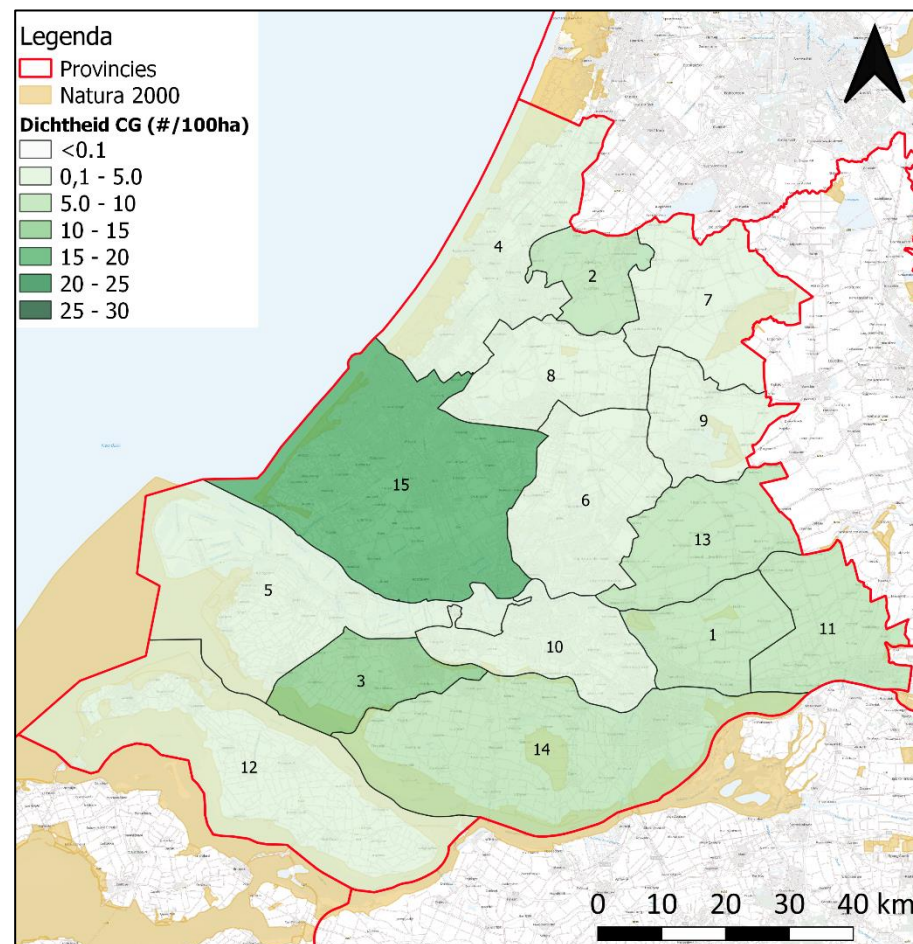
Figuur 10: Verspreidingskaart van de dichtheid brandganzen (#/100 ha) per WBE in 2023. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Canadese gans

Het aantal waargenomen Canadese ganzen is in 2023 verder afgenomen. Niet alle wildbeheereenheden ondervinden deze afname, met WBE Delfland als opvallende uitzondering. In deze WBE neemt de Canadese ganzenpopulatie al jaren lang toe (Figuur 11, Supplementaire data 1). WBE Delfland (7.153 CG; 16CG/100ha) heeft al geruime tijd het hoogste aantal waargenomen Canadese ganzen in de provincie, gevolgd door de Hoekse Waard (4.009 CG; 9.44CG/100ha). Dit kan worden toegeschreven aan het feit dat Canadese ganzen gedurende het hele jaar zeer honkvast zijn. Het reproductiecijfer in deze WBE's hoger is dan in andere WBE's waardoor het aantal gereduceerde Canadese ganzen niet hoger is dan de jaarlijkse reproductie. Op provinciaal niveau lijkt de eerdere groei tussen 2018 en 2021 af te vlakken, en we zien nu slechts een milde toename van de Canadese ganzenpopulatie sinds 2016. In de komende jaren zal blijken of de groei volledig stopt of dat met name WBE Delfland bepalend zal zijn voor de provincie. De overige WBE's laten een stabiele populatie zien in vergelijking met 2016 (Supplementaire data 2).

Figuur 11: De aantallen waargenomen Canadese ganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

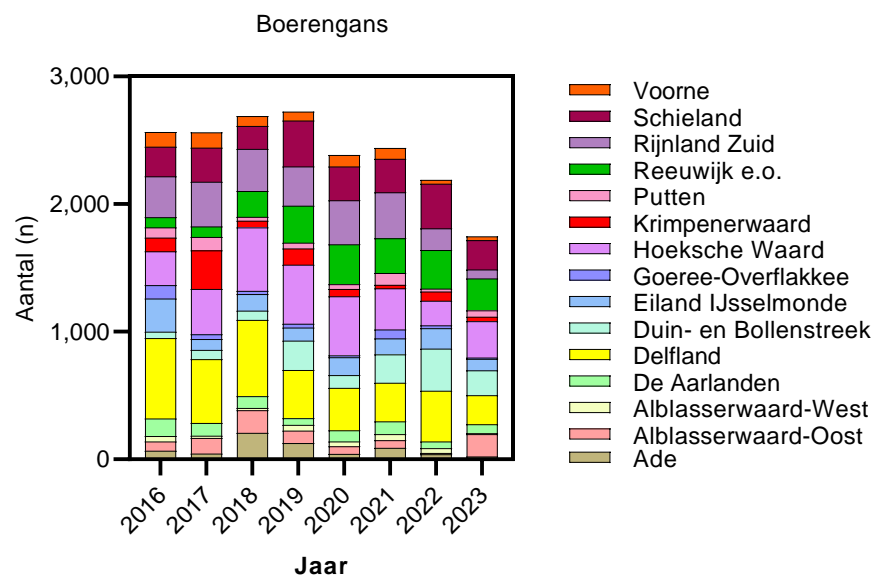

Figuur 12: Verspreidingskaart van de dichtheid Canadese ganzen (#/100 ha) per WBE in 2023.. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

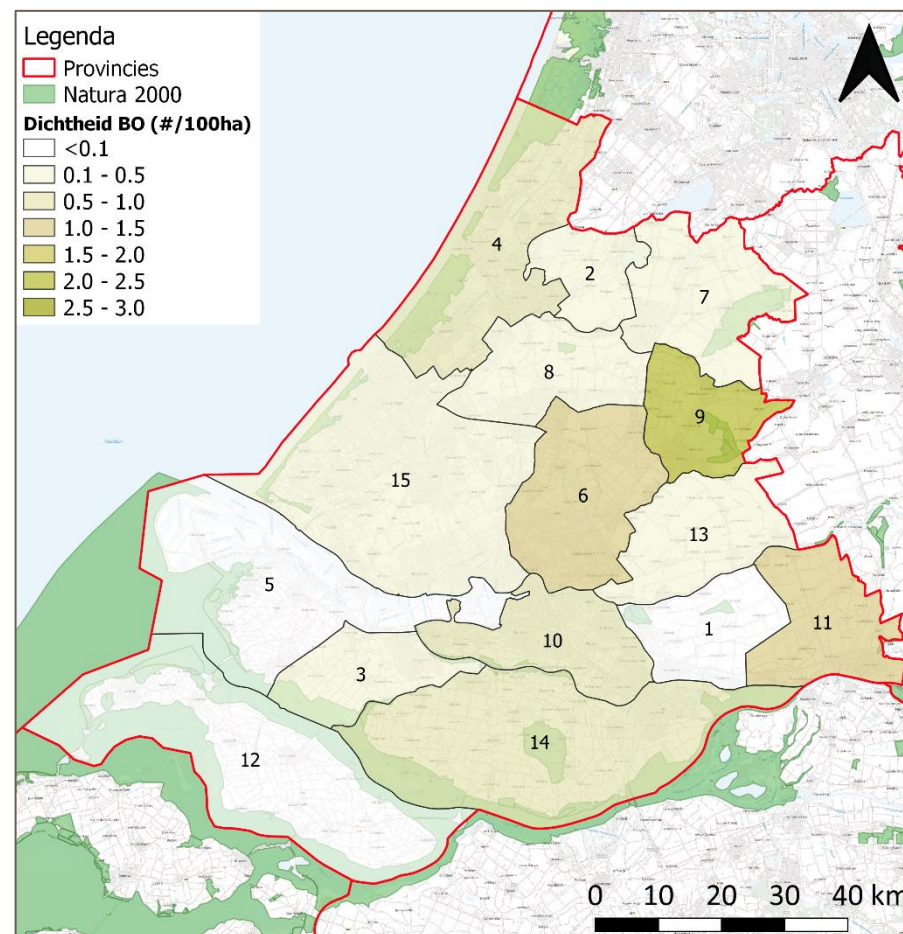
Boerengans

De boerengans is in Zuid-Holland slechts in geringe aantallen aanwezig, waardoor de telling gevoelig is voor jaarlijkse variaties. Dit maakt het waarnemen van een significante trend vaak een kwestie van meerdere jaren. Hoewel de duidelijke afnemende trend sinds 2007 (Figuur 4) nog niet significant is wanneer getoetst vanaf 2016 (Tabel 4 en Figuur 13), lijkt het aannemelijk dat deze populatie afneemt.

De boerengans komt vrij gelijkmatig verspreid voor in de provincie, maar in de WBE Reeuwijk is een wat hogere dichtheid te vinden (2.2 BG/100ha). In deze WBE is er een kleine concentratie van 249 boerengansen. WBE Hoekse Waard heeft een grotere populatie met 283 waarnemingen, maar de omvang van deze WBE is ook veel groter dan die van WBE Reeuwijk, wat resulteert in een relatieve dichtheid van slechts 0.67 BG/100ha in vergelijking met de 2.2BG/100ha in de WBE Reeuwijk.

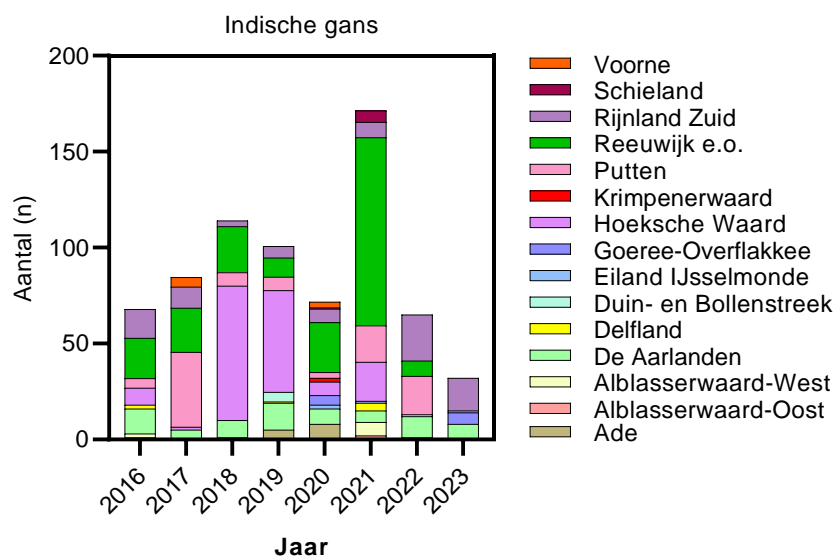
Figuur 13: De aantallen waargenomen boerengansen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

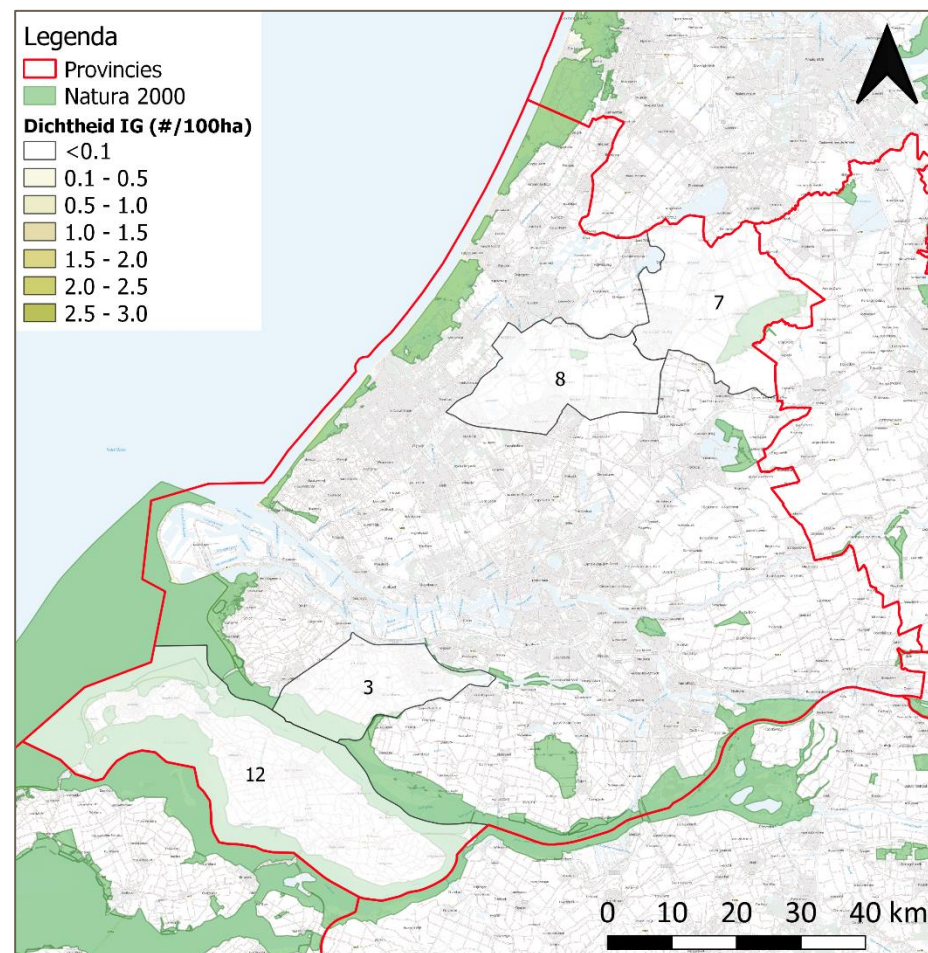
Figuur 14: Verspreidingskaart van de dichtheid boerengansen (#/100 ha) per WBE in 2023. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Indische gans

Met slechts 32 waarnemingen is de Indische gans de minst waargenomen ganzensoort in de provincie Zuid-Holland (Figuur 15). In 2021 werden nog 98 individuen van de Indische gans waargenomen in de WBE Reeuwijk, maar deze zijn volledig verdwenen in 2023 (Figuur 16). Er is echter een kleine groep individuen opgedoken in WBE Goeree-Overflakkee, bestaande uit zes individuen in het zuidelijke deel van de gemeente Goeree-Overflakkee aan de kustlijn van het Grevelingenmeer (Telsector ZH0394_170). De grootste waarneming van Indische ganzen in 2023 bestond uit een groep van 17 exemplaren in de gemeente Leidschendam-Voorburg (WBE Rijnland-Zuid; Telsector: ZH0183_037). Gezien het feit dat het om een zeer kleine groep ganzen gaat die zich uitstrekt over een groot gebied, kan overwogen worden om een actief eradicatie-project te overwegen om de laatste individuen te verwijderen.

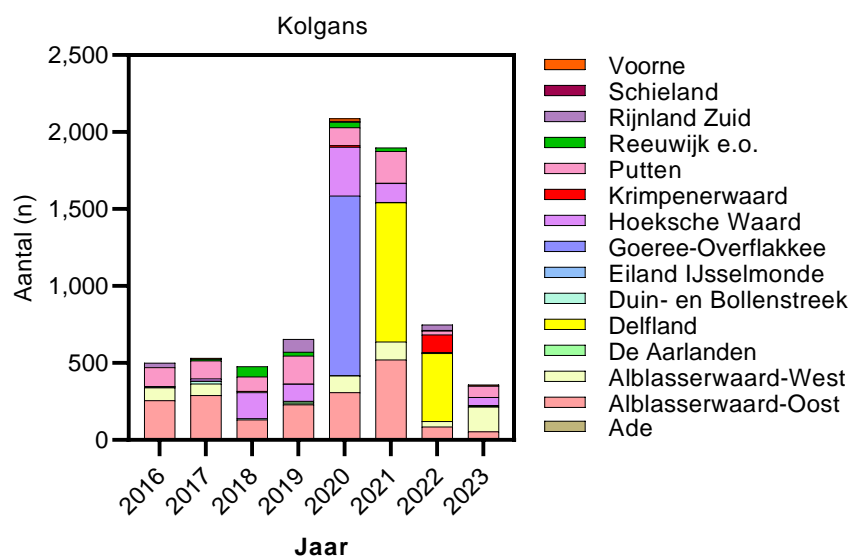
Figuur 15: De aantallen waargenomen Indische ganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

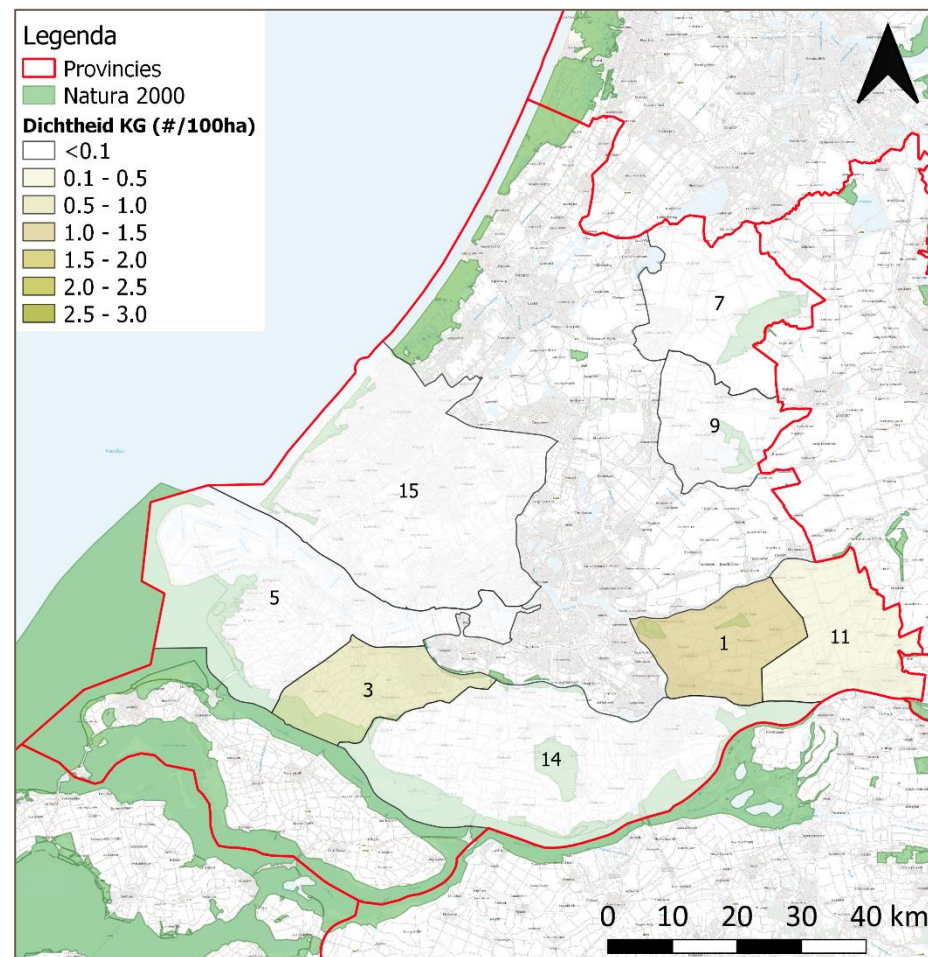
Figuur 16: Verspreidingskaart van de dichtheid Indische ganzen (#/100 ha) per WBE in 2023. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Kolgans

In 2023 zijn er historisch lage aantallen van de kolgans waargenomen, met slechts 350 waarnemingen (Figuur 17; 0.1KG/100ha). De verspreiding van de kolganzen over de provincie vertoont jaarlijks wisselende patronen. De enige constante lijkt hun aanwezigheid te zijn in de WBE's Alblasserwaard-West en -Oost, met respectievelijk 161 en 55 waarnemingen, en de WBE Putten met 72 waarnemingen (0.7IG/100ha; Figuur 18). Kolganzen zijn voornamelijk waargenomen in groepen van tussen de 20 en 75 individuen. Overige waarnemingen betroffen enkele paartjes die zich in de nabijheid van groepen grauwe ganzen ophielden. Net als in 2022 vertoont de variatie op WBE-niveau zo'n hoge mate van fluctuatie dat er geen duidelijke trend waarneembaar is (supplementaire data 2).

Figuur 17: De aantallen waargenomen kolganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

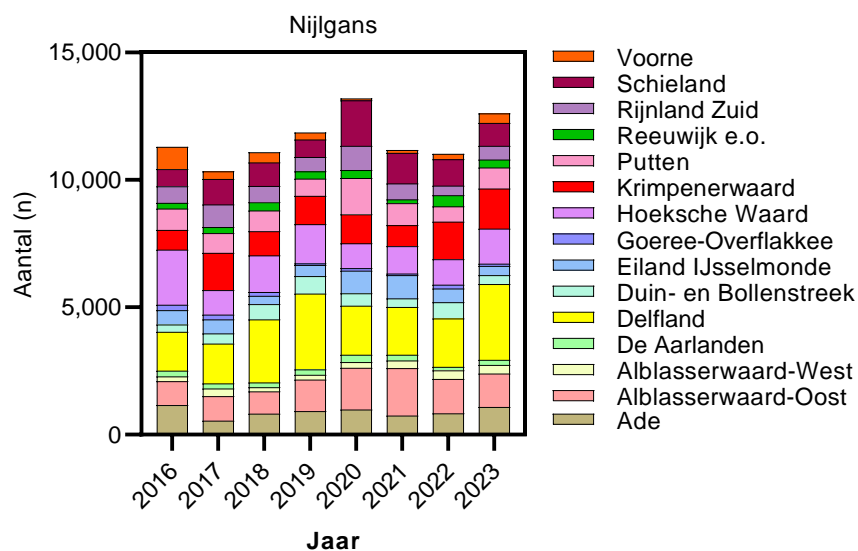

Figuur 18: Verspreidingskaart van de dichtheid kolganzen (#/100 ha) per WBE in 2023. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

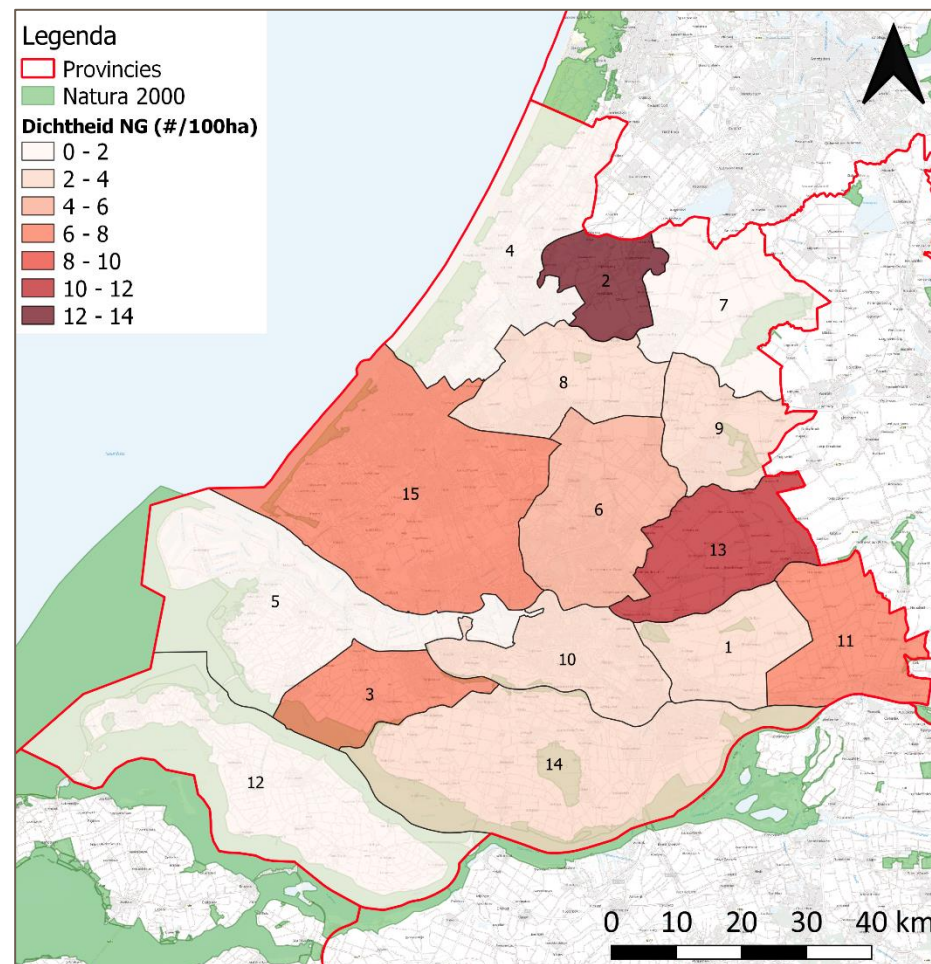

Nijlgans

De verspreiding tijdens de juli-telling geeft niet alleen geschikte broedgebieden weer, maar dient tevens als een voorspeller van de groepsvorming in de nazomer en winter. Tijdens het broedseizoen beschermen broedparen hun nesten fel en tolereren ze geen andere nijlganzen in de buurt. Nijlganzen die in dezelfde periode niet broeden vormen vaak groepen. De mobiliteit van nijlganzen buiten het broedseizoen is groot, bestaande groepen worden dan aangevuld met nijlganzen van ver buiten de provincie. In 2023 zijn er 23 groepen nijlganzen waargenomen. Zowel WBE Delfland als WBE Ade hebben elk 5 groepen nijlganzen gezien. Iets meer dan de helft van de waarnemingen (2.577 nijlganzen; 54.5%) was onderdeel van een groep. De hoogste relatieve dichtheid werd in 2023, net als in het voorgaande jaar, waargenomen in WBE Ade (1.081 NG; 13NG/100ha). WBE Delfland zag de meeste nijlganzen (2.977 NG; 7 NG/100 ha; *Figuur 19*), een toename van 56% vergeleken met 2022. Op provinciaal niveau is er een lichte toename in het aantal waarnemingen ten opzichte van 2022, met 14%, wat binnen de natuurlijke fluctuaties van een populatie valt. De populatie nijlganzen in de provincie Zuid-Holland blijft stabiel (*Figuur 4*).

Figuur 19: De aantallen waargenomen nijlganzen, onderverdeeld per WBE in de periode 2016-2023. De data zijn visueel gestapeld per jaar per WBE om een cumulatieve weergave te geven van het totaal aantal waargenomen dieren. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Figuur 20: Verspreidingskaart van de dichtheid nijlganzen (#/100 ha) per WBE in 2023. Bron FBE Zuid-Holland, Dora

Discussie

4. Discussie

Hoewel de provinciale populatietrend sinds 2012 een duidelijke vertraging laat zien van de eerdere sterke groei, laat de telling van 2023 zien dat deze vertraging niet verder ombuigt naar een afnemende of een stabiele populatie. Het aantal standganzen in de provincie Zuid-Holland blijft toenemen, zij het in een mild tempo sinds 2016, met een groei van minder dan 5% per jaar (Supplementaire data 3). Deze milde toename is voornamelijk toe te schrijven aan de gestage groei van de grauwe ganzenpopulatie, die meer dan 68,2% van het totale aantal waargenomen standganzen vertegenwoordigt. De Canadese ganzenpopulatie is in 2023 in lagere aantallen waargenomen dan voorgaande jaren waardoor de eerder sterke groei ten opzichte van 2016 nu slechts nog een milde toename betreft. Toekomstige tellingen zullen moeten uitwijzen of deze afnemende trend in waarnemingen aanhoudt en of we kunnen gaan spreken van een stabiele Canadese ganzenpopulatie. De overige soorten laten ten opzichte van 2016 een stabiele populatie zien (Supplementaire data 3). Er is echter een duidelijke visuele afnemende trend zichtbaar voor de boerengans. Het is belangrijk op te merken dat deze trend niet significant is vanwege de hoge mate van variatie, met name door de lagere gegevenskwaliteit van vóór 2016.

Voor de WBE's zijn de totale getelde ganzen per WBE gebruikt voor een trendanalyse. Hierdoor zijn de trendanalyses noodgedwongen uitgevoerd met slechts één totaal datapunt per jaar. Waar mogelijk zijn de totalen gecorrigeerd voor overige factoren zoals de getelde oppervlakte met behulp van het TRIM 3-pakket. Het gebruik van deze data op WBE-niveau zorgt dat de betrouwbaarheid van de trendanalyse op WBE-niveau lager is dan die van de provinciale subset. Toch geven deze analyses in combinatie met de aantallen getelde ganzen en de daaraan gerelateerde relatieve dichtheden een duidelijk beeld van waar de eventuele kansen liggen in de uitvoering van het faunabeheerplan ganzen.

4.1 Aanbeveling

De Zuid-Hollandse juli-telling heeft in recente jaren een grote kwaliteitsverbetering ondergaan en is hiermee goed afgestemd op zijn doelstelling, namelijk het monitoren van de standganzenpopulatie in de provincie Zuid-Holland. Om de kwaliteit verder te verbeteren, wordt geadviseerd om de telperiode te verschuiven van 6:30-17:00 naar een tijdvak tussen 9:30 en 14:00, waarbij een vaste starttijd van 9:30 het meest geschikte uitgangspunt is. Ook wordt aanbevolen om, wanneer mogelijk, onderscheid te maken tussen juveniel en adult. Deze aanvullende informatie op het huidige telprotocol geeft de FBE inzicht over de populatiedynamiek en de jaarlijkse aanwas.

Literatuur

Anon (2020) *Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024*.

BIJ12. (2022a). Schadecijfers 2022.
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/schadecijfers/>

BIJ12. (2022b). Protocollen en richtlijnen taxatie faunaschade 2.0 februari 2022. <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/tegemoetkoming-aanvragen/taxaties/>

Buij, R. & Koffijberg, K., 2019. *Ganzen en ganzenschade in Nederland. Overzicht van kennis en kennislücken voor effectief beleid*, Wageningen: Wageningen Environmental Research.

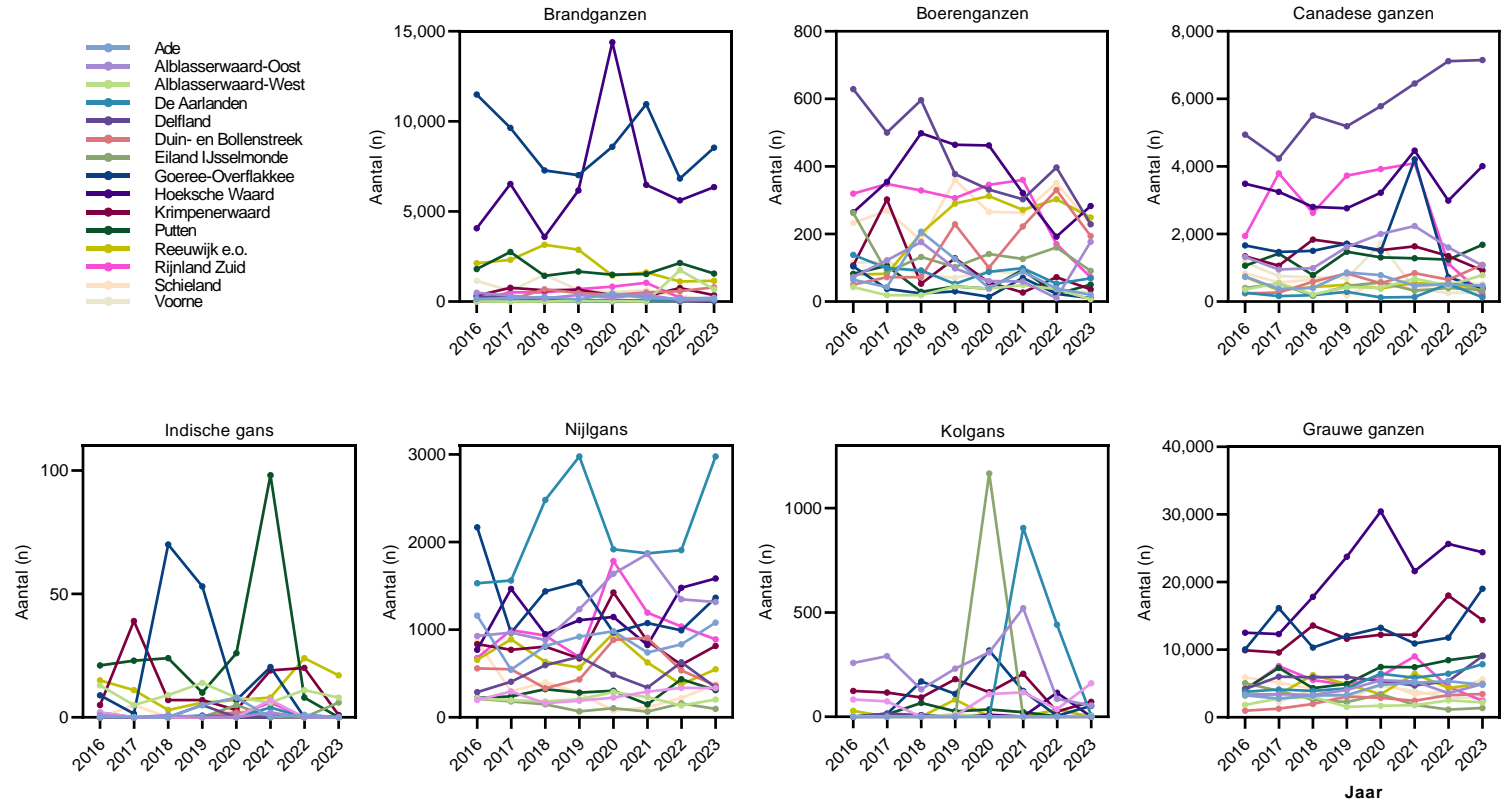
Van der Jeugd, H. et al., 2006. *Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?* Beek- Ubbergen: Sovon Vogelonderzoek Nederland

Voslamber, B., van der Jeugd, H. & Koffijberg, K., 2010. *Broedende ganzen in Nederland*. De levende natuur, januari

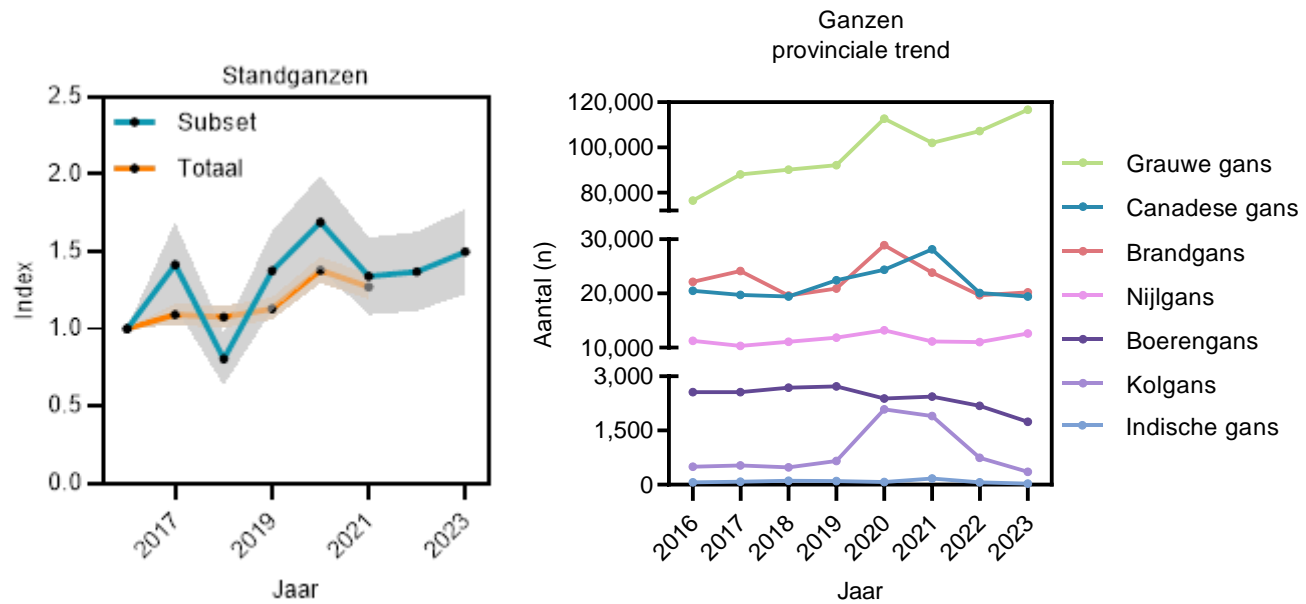
Bijlagen

Supplementaire data 1: Totaal aantal waargenomen ganzen in 2023. Weergegeven voor 2023 per ganzensoort per WBE. Zonder bijgeschatte data

Soort	Brandgans	Boerengans	Canadese Gans	Grauwe Gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Totaal/WBE
Ade	224	20	468	4.829	0	0	1.081	6.622
Alblasserwaard-Oost	130	177	1.067	4.925	0	55	1.315	7.669
Alblasserwaard-West	683	7	785	2.224	0	161	335	4.195
De Aarlanden	52	69	129	7.847	8	4	203	8.312
Delfland	21	229	7.153	9.042	0	6	2.976	19.427
Duin- en Bollenstreek	798	194	1.087	3.452	0	0	342	5.873
Eiland IJsselmonde	59	91	343	1.373	0	0	362	2.228
Goeree-Overflakkee	8.543	10	399	19.031	6	0	98	28.087
Hoeksche Waard	6.355	283	4.009	24.410	0	53	1.364	36.474
Krimpenerwaard	354	36	924	14.398	0	0	1.586	17.298
Putten	1.550	50	1.685	9.123	1	72	815	13.296
Reeuwijk e.o.	1.152	249	389	4.994	0	3	312	7.099
Rijnland Zuid	57	72	215	2.453	17	0	548	3.362
Schieland	85	229	519	5.611	0	0	890	7.334
Voorne incl. Havengebied Rotterdam	114	29	284	2.913	0	6	377	3.723
Totaal/soort	20.177	1.745	19.456	116.625	32	360	12.604	170.999

Supplementaire data 2: Aantalsontwikkeling per soort per WBE in de provincie Zuid-Holland.
 Weergegeven per WBE op grond van telsectorniveau (2016-2023). Bron: FBE-tellingen

Supplementaire data 3: trend-index standganzen (TRIM3 normalisatie) totaal en subset telsectoren (36) in de provincie Zuid-Holland (links) en provinciale trend (rechts). (2016-2023).
 Bron: FBE-tellingen

Supplementaire data 4: Totaal aantal waargenomen ganzen in 2022 en 2023. Weergegeven per ganzensoort per ganzenregio.

2023 / Soort	Brandgans	Boerengans	Canadese Gans	Grauwe Gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Totaal/ganzenregio
Zuid-Holland Noord	2.283	604	2.288	23.575	25	7	2.486	31.268
Delfland Schieland	106	458	7.672	14.653	0	6	3.866	26.761
Veenweide	1.167	220	2.776	21.547	0	216	3.236	29.162
Noordelijke Delta	16.621	463	6.720	56.850	7	131	3.016	83.808
Totaal/soort	20.177	1.745	19.456	116.625	32	360	12.604	170.999

2022 / Soort	Brandgans	Boerengans	Canadese Gans	Grauwe Gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Totaal/ganzenregio
Zuid-Holland Noord	2.123	895	3.344	23.961	45	38	2.407	32.813
Delfland Schieland	36	748	7.684	9.239	0	441	2.945	21.093
Veenweide	2.593	119	3.440	24.107	0	237	3.163	33.659
Noordelijke Delta	14.896	426	5.619	49.946	20	32	2.508	73.447
Totaal/soort	19.648	2.188	20.087	107.253	65	748	11.023	161.012

Supplementaire data 5: percentage toe of afname van het aantal waargenomen ganzen tussen de juli-telling van 2022 en 2023. Weergegeven per ganzensoort per ganzenregio.

Percentage / Soort	Brandgans	Boerengans	Canadese Gans	Grauwe Gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Totaal/ganzenregio
Zuid-Holland Noord	7,5	-32,5	-31,6	-1,6	-44,4	-81,6	3,3	-4,7
Delfland Schieland	194,4	-38,8	-0,2	58,6	0,0	-98,6	31,3	26,9
Veenweide	-55,0	84,9	-19,3	-10,6	0,0	-8,9	2,3	-13,4
Noordelijke Delta	11,6	8,7	19,6	13,8	-65,0	309,4	20,3	14,1
Totaal/soort	2,7	-20,2	-3,1	8,7	-50,8	-51,9	14,3	6,2

Faunabeheereenheid
Zuid-Holland

Progress
Ecologie en Vormgeving

